

SPF Jernet Vandring 2025-08-22, andra varvet.

SPF Jernets vandring fredagen 22/8 var ett andra studiebesök på Österby Gjuteri. Många hade förhinder 2024 och önskade en repris som Anders Kellin samt företagets VD Erik Stark ordnade för oss. De guidade oss även denna gång runt med sina fantastiska expertkunskaper. Vi blev denna gång 22 personer. En oförglömlig rundvandring med mycket om historik och hur den utvecklats fram till modern gjutteknik idag.

Våra väl pålästa guider var inga nybörjare. Med sina 15-20 år på företaget visade de upp gedigna kunskaper både hur teknikhistorien utvecklats och hur det fungerar idag. Historiskt har Dannemora med intilliggande bruk varit i gång sedan 1481 då man dokumenterat järnhantering i gruvan. Övrig historik finns att läsa i diverse skrifter. Vi fick veta att efter Fagersta drivit verksamheten i Österby gjuteri sedan 1927 och deras Stålverket 1983. Historiken i tabellform från just 1983 kan sammanfattas enligt följande:

- 1983 75st löntagarägt
- 1986 MarineJetPower, MJP
- 1987 Första vattenjet klar
- 1990 Helägare av MJP
- 2000 Alcopropeller AB förvärvas
- 2007 bolaget säljs till "Capillon"
- 2012 Capillon köps upp och MJP flyttar till Uppsala
- 2020 Ny ägare köper Bianca Ingrossos parfymföretag.
- 2020 Österby Gjuteri eget igen med 30% löntagarägt och tre privata ägare resterande.

Man har valt att enbart gjuta i stål. Datoriseringen kommer in på allt fler områden i processerna även här men personalen byter plats på maskinerna och får en bred kunskap i olika delar i företaget.

All gjutning sker i sand som återvinns. Modellerna för gjutningarna görs av underleverantörer och efter man gjutit produkterna till beställaren ägs under två år själva modellen av beställaren. Därefter får beställaren betala hyra för att behålla formen.

Vi fick efter rundvandring till de olika hallarna väntade en gjutning som vi skulle få delta vid. Företaget är som sagts i inbjudan inget museum utan här är det full drift med heta moment. Vi samlades vid smältningen av stålet där den uppmättes till 1600 grader. Innan man startade fylla gjutformarna med det smälta stålet tog man prover som också beställaren fick del av resultatet. Med hög precision fylldes 8 gjutformarna med smältan och därefter blev det lång väntan till temperaturen sjunkit för att öppna formen. Detta väntade vi inte på. Vi såg däremot många andra tidigare gjutningar bl.a. vattenjetprodukter som är en del man gjutit sedan 1986.

Därmed avslutades vår intressanta visning. Det kom många bra frågor från deltagarna på rundan och trevliga historier från gjutningens historia som Anders och Erik berättade. Det råder totalt fotoförbud på gjuteriet så bilderna här har vi fått låna av företaget.

Text: Jan Edenvist/Benny Lind

Foto: © Österby Gjuteri AB

